

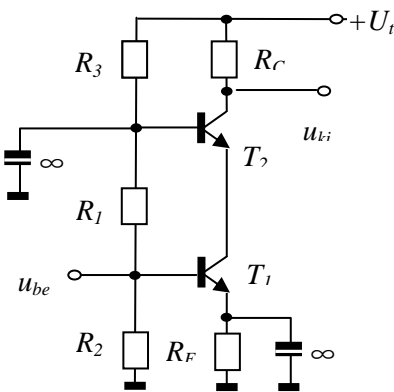
Elektronika 1. vizsga	2016. 01. 27.	1.	2.	3.	4.	5.	Σ
Név:	Neptun:						

1. feladat

Rajzoljon fel (a szükséges ellenállásokkal és tápfeszültségekkel együtt) egy **működőképes** kétfokozatú erősítőt, melynek első fokozata földelt emitteres, a második fokozata földelt bázisú! Az Ön által adott rajz jelöléseit használva, határozza meg az eredő erősítést ha a tranzisztoroknak végtelen az áramerősítési tényezője! Határozza meg az eredő erősítést véges β_1 , β_2 áramerősítési tényezők esetére! A tranzisztor bázis-emitter és bázis-kollektor kapacitásait figyelembe véve, hogyan számítható az erősítés várható felső határfrekvenciája véges β_1 , β_2 áramerősítési tényezők esetén?

Megoldás:

Például, egy egytelemes megoldás:

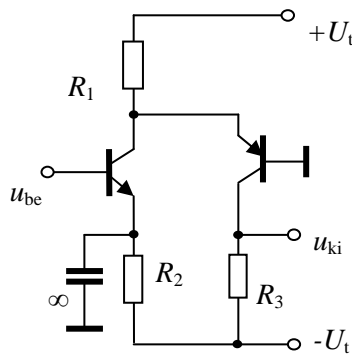
$$\frac{u_{ki}}{u_{be}} = \left(-\alpha_1 \frac{r_{d2}}{r_{d1}} \right) \left(\alpha_2 \frac{R_C}{r_{d2}} \right)$$

$$\omega_{f1} = \frac{1}{\left(C_{be1} + \left(1 + \alpha_1 \frac{r_{d2}}{r_{d1}} \right) C_{bc1} \right) (R_1 \times R_2 \times (1 + \beta_1) r_{d1})}$$

$$\omega_{f2} = \frac{1}{(C_{bc1} + C_{be2}) r_{d2}} \quad \omega_{f3} = \frac{1}{C_{bc2} R_C}$$

$$\omega_f = \min\{\omega_{f1}, \omega_{f2}, \omega_{f3}\}$$

Például, egy kételemes komplementer tranzisztorokkal:

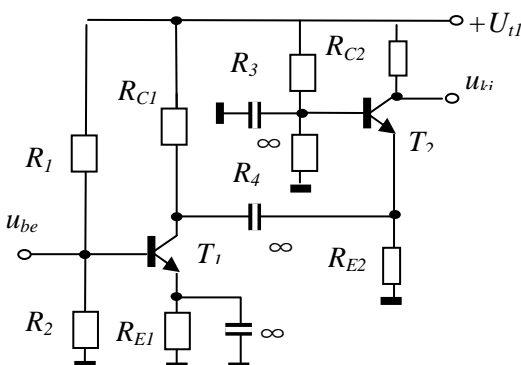
$$\frac{u_{ki}}{u_{be}} = \left(-\alpha_1 \frac{R_1 \times r_{d2}}{r_{d1}} \right) \left(\alpha_2 \frac{R_3}{r_{d2}} \right)$$

$$\omega_{f1} = \frac{1}{\left(C_{be1} + \left(1 + \alpha_1 \frac{R_1 \times r_{d2}}{r_{d1}} \right) C_{bc1} \right) (1 + \beta_1) r_{d1}}$$

$$\omega_{f2} = \frac{1}{(C_{bc1} + C_{be2}) (R_1 \times r_{d2})} \quad \omega_{f3} = \frac{1}{C_{bc2} R_3}$$

$$\omega_f = \min\{\omega_{f1}, \omega_{f2}, \omega_{f3}\}$$

Egy működőképes, de nem praktikus megoldás:

$$\frac{u_{ki}}{u_{be}} = \left(-\alpha_1 \frac{R_{C1} \times R_{E2} \times r_{d2}}{r_{d1}} \right) \left(\alpha_2 \frac{R_{C2}}{r_{d2}} \right)$$

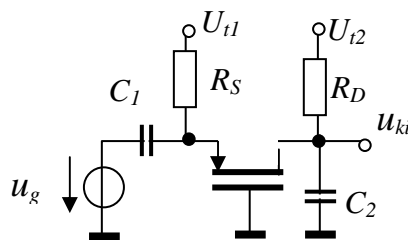
$$\omega_{f1} = \frac{1}{\left(C_{be1} + \left(1 + \alpha_1 \frac{R_{C1} \times R_{E2} \times r_{d2}}{r_{d1}} \right) C_{bc1} \right) (R_1 \times R_2 \times (1 + \beta_1) r_{d1})}$$

$$\omega_{f2} = \frac{1}{(C_{bc1} + C_{be2}) (R_{C1} \times R_{E2} \times r_{d2})} \quad \omega_{f3} = \frac{1}{C_{bc2} R_{C2}}$$

$$\omega_f = \min\{\omega_{f1}, \omega_{f2}, \omega_{f3}\}$$

2. feladat Az áramkör adatai: $R_S = 1 \text{ k}\Omega$, $R_D = 8 \text{ k}\Omega$,
 $U_{I2} = -12 \text{ V}$, $U_{I1} = +4 \text{ V}$ $C_1 = 1 \text{ }\mu\text{F}$, $C_2 = 2 \text{ pF}$
 A p csatornás, növekményes FET adatai:

$$I_{D00} = 4 \text{ mA}, U_p = 2 \text{ V}, I_D = I_{D00} \left(\frac{U_{SG} - U_p}{U_p} \right)^2$$

- a.) Mekkora a tranzisztor munkaponti S meredeksége, ha $U_{I1} = +8 \text{ V}$?
 b.) Mekkora az u_{ki} / u_g feszültség erősítés felső határfrekvenciája, ha $S = 2 \text{ mS}$?
 c.) Mekkora az u_{ki} / u_g feszültség erősítés alsó határfrekvenciája, ha $S = 2 \text{ mS}$?
 d.) Írja fel az $\frac{u_{ki}}{u_g}(s)$ feszültség transzferfüggvény Bode-normált alakját és rajzolja le az amplitúdó töréspontos Bode-diagramját, ha $S = 2 \text{ mS}$!

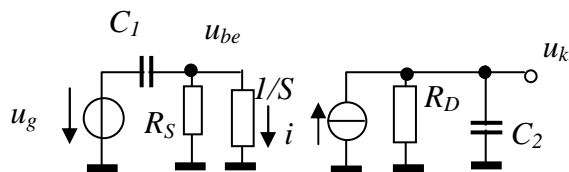
Megoldás:

a.) Munkapont analízis: $U_{I1} = R_S I_{D00} \left(\frac{U_{SG} - U_p}{U_p} \right)^2 + U_{SG}$

$$8 = 4 \left(\frac{U_{SG} - 2}{2} \right)^2 + U_{SG} \quad 8 = (U_{SG} - 2)^2 + U_{SG}$$

$$U_{SG}^2 - 3U_{SG} - 4 = 0 \quad U_{SG0} = 4\text{V} \quad I_{D0} = 4\text{mA} \quad S = 2 \frac{I_{D0}}{U_{SG0} - U_p} = \boxed{4\text{mS}}$$

Kisjelű helyettesítő kép:

b.) $\omega_f = \frac{1}{C_2 R_D} = \frac{1}{2 \cdot 10^{-12} 8 \cdot 10^3} = \boxed{62,5 \text{ Mrad/sec}}$

mert C_2 párhuzamos terhelő kapacitás nagyfrekvenciás hatása a feszültség erősítésre:

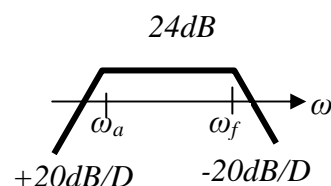
$$\frac{u_{ki}}{u_{be}}(s) = S \left(\frac{1}{sC_1} \times R_D \right) = \frac{SR_D}{1 + sC_1 R_D} = SR_D \frac{1}{1 + \frac{s}{\omega_f}}$$

c.) $\omega_a = \frac{1}{C_1 \left(R_S \times \frac{1}{S} \right)} = \frac{1}{10^{-6} (1 \times 0,5) 10^3} = \boxed{3 \text{ krad/sec}}$

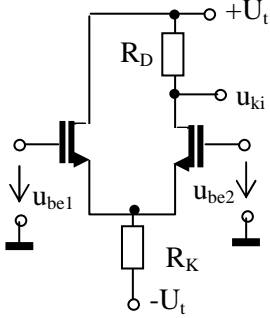
mert C_1 csatoló kondenzátor kisfrekvenciás hatása a bemeneti leosztásra:

$$\frac{u_{be}}{u_g}(s) = \frac{R_S \times \frac{1}{S}}{\frac{1}{sC_1} + \left(R_S \times \frac{1}{S} \right)} = \frac{sC_1 R_S \times \frac{1}{S}}{1 + sC_1 \left(R_S \times \frac{1}{S} \right)} = \frac{\frac{s}{\omega_a}}{1 + \frac{s}{\omega_a}}$$

d.) $\frac{u_{ki}}{u_g}(s) = \frac{u_{be}}{u_g} \frac{u_{ki}}{u_{be}} = SR_D \frac{\frac{s}{\omega_a}}{\left(1 + \frac{s}{\omega_a} \right) \left(1 + \frac{s}{\omega_f} \right)} = \boxed{16 \frac{\frac{s}{3 \cdot 10^3}}{\left(1 + \frac{s}{3 \cdot 10^3} \right) \left(1 + \frac{s}{62,5 \cdot 10^6} \right)}}$

3. feladat

$$U_t = 10 \text{ V}, \quad R_D = 2 \text{ k}\Omega,$$

A két tranzisztor egyforma, paramétereik: $U_p = 2 \text{ V}$, $I_{D00} = 4 \text{ mA}$

a.) Határozza meg R_K értékét úgy, hogy a tranzisztorok munkaponti árama $I_{D01} = I_{D02} = 1 \text{ mA}$ legyen!

b.) Határozza meg a differenciál erősítő differenciális feszültség erősítését, ha a tranzisztorok munkaponti meredeksége 4 mS és $R_K = 750 \Omega$!

c.) Határozza meg a differenciál erősítő közös módusú feszültség erősítését, ha a tranzisztorok munkaponti meredeksége 4 mS és $R_K = 750 \Omega$!

d.) Határozza meg a tranzisztorok munkaponti disszipációs teljesítményét, ha a tranzisztorok munkaponti árama $I_{D01} = I_{D02} = 1 \text{ mA}$!

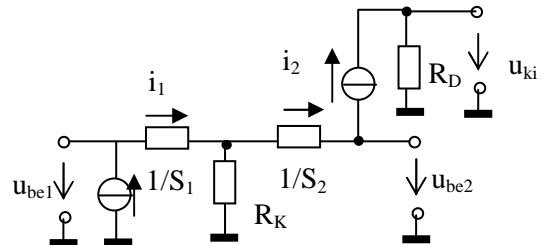
Megoldás:

$$a.) \quad , \quad I_{D0} = I_{D00} \left(\frac{U_{GS0i} - U_p}{U_p} \right)^2 \rightarrow 1 = 4 \left(\frac{U_{GS0} - 2}{2} \right)^2 \rightarrow U_{GS0} = 3 \text{ V}$$

$$U_t = U_{GS0} + R_K \cdot 2 \cdot I_{D0} \rightarrow R_K = \frac{10 - 3}{2} = 3,5 \text{ k}\Omega$$

b.) Differenciális erősítés:

$$A_D = \frac{u_{ki}}{u_D} \bigg|_{u_{be1} = -u_{be2} = u_{D/2}} = \frac{R_D}{\frac{1}{S_1} + \frac{1}{S_2}} = \frac{1}{2} S R_D = 4$$

c.) Közös módusú erősítés:

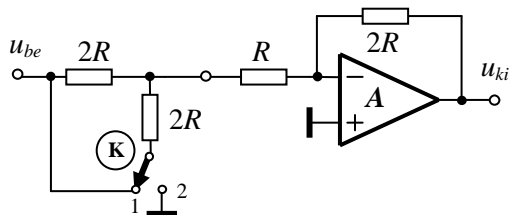
$$A_K = \frac{u_{ki}}{u_K} \bigg|_{u_{be1} = u_{be2} = u_K} = -\frac{1}{2} \frac{R_D}{R_K + \frac{1}{2S}} = -\frac{1}{2} \frac{2}{0,75 + \frac{1}{8}} = -\frac{1}{4,5} = -1,143$$

d.) $P_{\text{tranzisztor}} = U_{DS0} I_{D0} \rightarrow$

$$P_{\text{rbal}} = (10 + 3) \text{ V} \cdot 1 \text{ mA} = 13 \text{ mW}$$

$$P_{\text{rjobb}} = (10 + 3 - 2) \text{ V} \cdot 1 \text{ mA} = 11 \text{ mW}$$

4. feladat

$$R = 100 \text{ k}\Omega$$

a.) $U_{ki0hiba} = ?$, ha $K \rightarrow 1$, $A = \infty$, $U_{beoffs} = 10 \text{ mV}$.

b.) $\frac{u_{ki}}{u_{be}} = ?$, ha $K \rightarrow 1$, $A = \infty$,

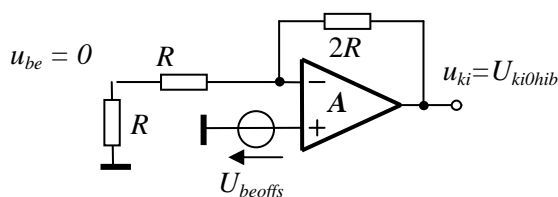
c.) $\frac{u_{ki}}{u_{be}} = ?$, ha $K \rightarrow 2$, $A = \infty$,

d.) $\frac{u_{ki}}{u_{be}}(s) = ?$, $K \rightarrow 2$, ha $A = A(s) = \frac{A_0}{(1 + s/\omega_1)(1 + s/\omega_2)}$, $A_0 = 2 \cdot 10^4$, $\omega_1 = 5 \text{ rad/s}$, $\omega_2 = 5 \cdot 10^4 \text{ rad/s}$.

Megoldás:

a.)

$$U_{ki0hiba} = U_{beoffs} \frac{4R}{2R} = 20 \text{ mV}$$

A bemeneti Thevenin helyettesítő kapcsolás:

b.) $\frac{u_{ki}}{u_{be}} = ?$, $K \rightarrow 1$, A ideális,

$$u_{be}^* = u_{be}, \quad R^* = (2R \times 2R) + R = 2R$$

$$A_{id1} = \frac{u_{ki}}{u_{be}} = -\frac{2R}{R^*} = -1$$

c.) $\frac{u_{ki}}{u_{be}} = ?$, $K \rightarrow 2$, A ideális,

$$u_{be}^* = \frac{u_{be}}{2}, \quad R^* = (2R \times 2R) + R = 2R$$

$$A_{id2} = \frac{u_{ki}}{u_{be}} = \frac{u_{ki}}{2u_{be}^*} = -\frac{1}{2} \frac{2R}{R^*} = -\frac{1}{2}$$

d.) $\frac{u_{ki}}{u_{be}}(s) = ?$, $K \rightarrow 2$,

$$\frac{u_{ki}}{u_{be}}(s) = A_{id2} \frac{\beta A(s)}{1 + \beta A(s)} = A_{id2} \frac{A_0 \beta}{1 + A_0 \beta} \frac{1}{1 + 2\zeta s/\Omega_0 + (s/\Omega_0)^2}$$

Ahol: $\beta = \frac{R_1^{**}}{R_1^{**} + R_2} = \frac{2R}{2R + 2R} = \frac{1}{2}$

$$A_0 \beta = 10^4 \quad \frac{A_0 \beta}{1 + A_0 \beta} \cong 1$$

$$\Omega_0 = \sqrt{(1 + A_0 \beta) \omega_1 \omega_2} \cong \sqrt{A_0 \beta \omega_1 \omega_2} = 5 \cdot 10^4 \text{ rad/sec}$$

$$\zeta \cong \frac{1}{2} \sqrt{\frac{\omega_2}{A_0 \beta \omega_1}} = \frac{1}{2} \sqrt{\frac{5 \cdot 10^4}{5 \cdot 10^4}} = \frac{1}{2}$$

5. feladat Határozza meg az alábbi kapcsolás munkaponti, kivezérlési és kisjelű paramétereit!

$$U_t = 10\text{V}, \quad R_1 = 47\text{ k}\Omega, \quad R_2 = 37\text{ k}\Omega, \quad R_3 = 3\text{ k}\Omega,$$

$$R_4 = 2\text{ k}\Omega, \quad R_g = 2\text{ k}\Omega, \quad C_1 = C_2 \rightarrow \infty,$$

Tranzisztorok: $\beta_i = B_i = \infty, i=1,2,3, U_{BE0} = 0.6\text{V},$

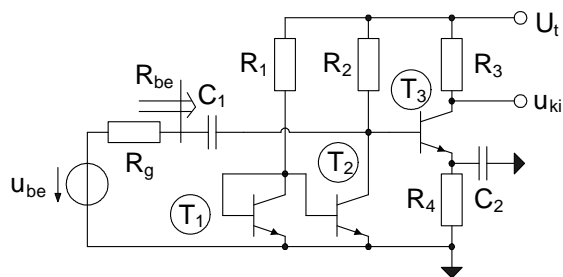
$$U_m = 0.5\text{V}, \quad T_1 = T_2$$

a.) Munkaponti áramok: $I_{E01}=? , I_{E02}=? , I_{E03}=? ,$

b.) Határozza meg a kimeneti nyitó-irányú kivezérelhetőséget!

c.) Határozza meg a kimeneti záró-irányú kivezérelhetőséget!

d.) $\frac{u_{ki}}{u_{be}} = ? ,$

Megoldás:

a.) $U_t = I_{C01}R_1 + U_{BE01} \rightarrow I_{E01} = I_{C01} = \frac{U_t - U_{BE01}}{R_1} = \frac{9,4}{47} = 0,2\text{ mA}$

T1 = T2 áramtükör:

$$I_{E02} = I_{C02} = I_{C01} = 0,2\text{ mA}$$

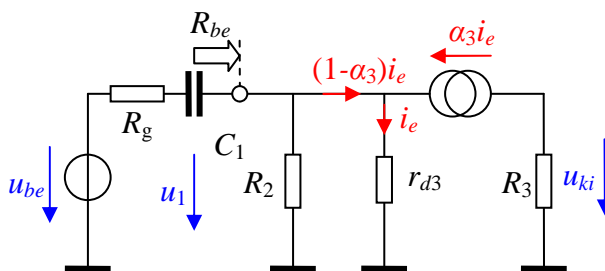
$$U_t = I_{C02}R_2 + U_{BE03} + I_{E03}R_4 \quad I_{E03} = \frac{U_t - U_{BE03} - I_{C02}R_2}{R_4} = \frac{10 - 0,6 - 0,2 \cdot 37}{2} = 1\text{ mA}$$

b.) $U_{ki}^+ = U_{CE3}^+ = U_{CE03} - U_m = U_t - (R_3 + R_4)I_{C30} - U_m = 10 - 5 \cdot 1 - 0,5 = 4,5\text{V}$

b.) Váltóáramú analízis: $U_{ki}^- = U_{CE3}^- = R_3 I_{C30} = 3 \cdot 1 = 3\text{V}$

d.) $R_{be} = R_2 \times [(1 + \beta_3)r_{d3}] \Big|_{\beta_3 = \infty} = R_2 = 37\text{ k}\Omega$

$$r_{d3} = \frac{U_T}{I_{E03}} = 26\ \Omega$$

$$\frac{u_{ki}}{u_{be}} = \frac{u_1}{u_{be}} \frac{u_{ki}}{u_1} = \frac{R_{be}}{R_g + R_{be}} \left(-\frac{\alpha_3 R_3}{r_{d3}} \right) = -\frac{R_2 R_3}{(R_g + R_2) r_{d3}} = -\frac{37 \cdot 3}{39 \cdot 0,026} = -109,5$$